

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 12 , No. 4, 2017, pp. 394 - 407

O J E D

An Online Journal
of Education

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

แนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และ 2

GUIDELINES FOR SUPERVISION OF ASSISTANT TEACHERS IN SECONDARY SCHOOLS

UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1 AND 2

นายสิทธิกร สัมพันธ์กาญจน์ *

Sittikon Sampankhan

ผศ.ดร.จุไรรัตน์ สุธรง **

Asst. Prof. Jurairat Sudrung, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย ระดับชั้นมัธยมศึกษา และ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย ระดับชั้นมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และ 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และ 2 จำนวน 320 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ วิเคราะห์การจัดลำดับความสำคัญของการต้องการจำเป็นโดยวิธี Priority Need Index ($PNI_{modified}$) แบบปรับปรุง และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูผู้ช่วยมีความต้องการในการนิเทศการปฏิบัติงานความสัมพันธ์กับชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือการนิเทศการปฏิบัติงานการพัฒนาทางวิชาการ และ การนิเทศการปฏิบัติงานการพัฒนาสถานศึกษา ตามลำดับ 2) แนวทางที่ใช้ในการนิเทศการปฏิบัติงานครูผู้ช่วย ได้แก่ 1) ควรสนับสนุนให้ทำวิจัยในชั้นเรียนนำผลวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน 2) ควรจัดอบรมให้ความรู้กับครูผู้ช่วยเกี่ยวกับแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และ การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน 3) ให้ครูผู้ช่วยรู้จักวิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน 4) ให้คำปรึกษาชี้แนะเกี่ยวกับการทำงานและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับงานธุรการ การเงินและพัสดุ 5) แนะนำให้ครูผู้ช่วยรู้จักชุมชนบริเวณโดยรอบโรงเรียน

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชานิเทศการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: joesittikon@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: jurairat-s@hotmail.com

ISSN1905-4491

Abstract

The purpose of this research were to 1) study the supervision needs of assistant teacher in secondary schools under the secondary educational service area office 1 and 2. And 2) promote the operational supervision guideline of assistant teacher in secondary schools under the secondary educational service area office 1 and 2. The sample consisted of 305 assistant teachers under the secondary educational service area office 1 and 2. Data were collected through the state of operational supervision format questionnaire and semi-structured interview. Descriptive analysis, Priority Need Index (PNI_{modified}) and content analysis were used for data analysis. The research findings were as follow:1. Assistant teachers were in need of community related operation, followed by academic improvement and workplace development orderly.2. The guideline to promote the operational supervision of assistant teacher were 1) supporting classroom action research and making use of findings in term of resolving classroom problems. 2) advice assistant teacher on student development using psychological methods and using various medias educate students virtue 3) assigning assistant teacher to analyze inside and outside learning places 4) giving advice about the working rules 5) introducing assistant teacher to nearby community

คำสำคัญ: การนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย

KEYWORDS: SUPERVISION OF ASSISTANT TEACHER / OPERATIONAL SUPERVISION

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560 - 2579 มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญของแผนคือ การมุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างงานได้ ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ภายใต้สังคมแห่งปัญญา สังคมแห่งการเรียนรู้ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้พลเมืองสามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ระบบการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงต้องเป็นไปตามความต้องการของผู้บริหาร ครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา สามารถทดสอบวัดและประเมินทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อยกระดับสมรรถนะของวิชาชีพครูให้มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับที่สูงขึ้น

ในปี พ.ศ. 2557 - 2562 จะมีภาวะความต้องการครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด เนื่องจากมีการเกษียณอายุราชการของครู จำนวนทั้งสิ้น 109,245 คน โดยปี พ.ศ. 2562 ต้องการครูมากที่สุดคือ จำนวน 24,643 คน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) ด้วยสาเหตุนี้จึงทำให้ปัจจุบันมีการบรรจุและแต่งตั้งครูเข้ารับราชการในตำแหน่งครูผู้ช่วยเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ครูที่ได้รับการบรรจุใหม่ต้องได้รับการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม มีระยะเวลาในการประเมินการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานทั้งหมด 2 ปี ทำการประเมินการปฏิบัติงานทุก 3 เดือนแบ่งการประเมินเป็น 8 ระยะ โดย

ประเมินจากครูที่เลี้ยงที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้อำนวยการสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา (คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา , 2548)

จากผลการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยที่ผ่านมา พบว่า การทดลองปฏิบัติราชการ 2 ปี ของครูที่เริ่มเข้าสู่วิชาชีพ มาตรฐานในการดำเนินงานยังด้อยคุณภาพ ขาดระบบพี่เลี้ยงผู้ชี้แนะที่ดี การประเมินผลการทดลองปฏิบัติราชการยังไร้ประสิทธิภาพ การพัฒนาครูยังขาดการวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู ไม่ตอบสนองความต้องการของครู หลักสูตรการพัฒนาครูยังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงของห้องเรียน ควรมีการวางระบบการพัฒนาครูประจำการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูสู่ความเป็นเลิศในการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา , 2558)

การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยพัฒนาครูบรรจุใหม่ให้มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและสามารถจัดการศึกษาได้อย่างยั่งยืน ซึ่งวัชร เล่าเรียนดี (2556) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศ คือ เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนางานในวิชาชีพของตนเองได้ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลถึงผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมในที่สุด การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการนิเทศดำเนินการโดยบุคลากรในโรงเรียนเป็นหลัก ซึ่งการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีการปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากการจัดการศึกษาในโรงเรียนจะประกอบด้วยกระบวนการบริหาร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ดังนั้นการนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญและมีความจำเป็นในด้านการจัดการศึกษาในปัจจุบัน และจะยังคงมีความจำเป็นต่อไปในอนาคต เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ ในการศึกษา (วัชร เล่าเรียนดี , 2556)

ปัจจุบันครูขาดการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการพัฒนา โดยครูไม่ได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะสาขาวิชา มีเฉพาะการนิเทศภายในที่โรงเรียนดำเนินการเอง การพัฒนาอบรมครูไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู โดยการพัฒนาอบรมครูส่วนใหญ่เป็นการอบรมตามที่หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้กำหนด ทั้งเรื่องเนื้อหา หลักสูตร และวิธีการฝึกอบรม ซึ่งมักไม่สอดคล้องกับความต้องการของครูและเป็นการอบรมที่ไม่ได้กำหนดแผนไว้ชัดเจน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา , 2558) สอดคล้องกับรายงานผลการศึกษา สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558 : 13) ได้กล่าวถึงสภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาครู 1) ระบบการพัฒนาครูของประเทศยังไม่มีหน่วยงานหลักที่จะทำหน้าที่วางแผนการพัฒนาในภาพรวม 2) การพัฒนาครูยังขาดกลไกในการพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ระบบการนิเทศช่วยเหลือครูยังมีความอ่อนแอ 3) กระบวนการพัฒนาครูไม่ตอบสนองต่อความต้องการของครู ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงของห้องเรียน 4) การพัฒนาครูยังใช้รูปแบบเดิม ๆ ไม่มีนวัตกรรมใหม่ มีระยะเวลาสั้นไม่เหมาะสมกับเนื้อหา ส่วนใหญ่ใช้การบรรยายและพัฒนาในห้องประชุม ขาดการเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน เน้นในหลักการ / ทฤษฎีมากกว่าการได้ลงมือปฏิบัติ 5) การพัฒนาครูส่วนใหญ่ดึงครูออกจากห้องเรียนส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอน 6) การพัฒนาครูของแต่ละหน่วยงานขาดระบบการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง 7) ครู

ยังขาดแรงจูงใจในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้และทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

จากการบรรจุและแต่งตั้งครูให้เข้ารับการแต่งตั้งดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการครูตำแหน่งครูผู้ช่วยเพื่อทดแทนอัตราครูเกษียณจำนวนมาก จำเป็นต้องมีการวางแผนการนิเทศ ดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำและพัฒนาครูผู้ช่วย ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยนำร่อง สํารวจจากกลุ่มตัวอย่างครูผู้ช่วย จำนวน 100 คน เกี่ยวกับการได้รับการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย พบว่าครูผู้ช่วยในปัจจุบัน ร้อยละ 53 ไม่ได้รับคำแนะนำในการปฏิบัติงานจากครูพี่เลี้ยง ระหว่างการประเมินการเตรียมความพร้อมอย่างเข้มของครูผู้ช่วย ซึ่งการประเมินดังกล่าวนี้เป็นกลไกหลักในการพัฒนาครูให้มีมาตรฐานการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานในฐานะข้าราชการครู ผู้วิจัยจึงมีความต้องการสำรวจความต้องการในการนิเทศการปฏิบัติงานจากครูผู้ช่วย และ นำเสนอแนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และ 2 เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และ 2 เป็นเขตพื้นที่ได้รับการจัดสรรอัตราข้าราชการครูสำหรับการสอบบรรจุเข้ารับราชการในตำแหน่งครูผู้ช่วยมากที่สุดในลำดับที่ 1 และ 2 จากทุกเขตพื้นที่การศึกษาในประเทศไทยทุกปีงบประมาณเนื่องจากมีจำนวนนักเรียน และ จำนวนโรงเรียนมากที่สุดในประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการประเมินการเตรียมความพร้อมอย่างเข้มของครูผู้ช่วย สำหรับผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศครูผู้ช่วยในอนาคต เพื่อให้เกิดการแนะนำ ช่วยเหลือครูผู้ช่วยตรงตามความต้องการในการพัฒนา นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของประเทศชาติให้มีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพสืบต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย ระดับชั้นมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และ 2
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย ระดับชั้นมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย ระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และ 2 เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1.1. ประชากร คือ ครูผู้ช่วยระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และเขต 2 ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการครูในปีการศึกษา 2558 จำนวน 1,168 คน

1.2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การสุ่มอย่างง่าย สำหรับการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้ กลุ่มตัวอย่าง 298 คน การวิจัยในครั้งนี้ได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยสุ่มโรงเรียนใช้การสุ่มอย่างง่ายจากเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 1 และ เขต 2 ทั้งหมด 64 โรงเรียน และผู้วิจัยสุ่มครูผู้ช่วยที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งในปีการศึกษา 2558 ของแต่ละโรงเรียนตามโควตา โรงเรียนละ 5 คน ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยรวมทั้งหมด 320 คน

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำหรับการสัมภาษณ์ คือ ครูที่เลี้ยงที่เกี่ยวข้องกับการประเมินครูผู้ช่วยโรงเรียนละ 1 คน และผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน จากโรงเรียนที่มีระดับค่าความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย เรียงตามลำดับจากค่าความต้องการน้อยที่สุด จำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย และ แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย โดยแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย จะสอบถามสภาพการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในปัจจุบัน และสภาพการนิเทศที่คาดหวังในการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในแต่ละด้าน จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาทางวิชาการ ด้านการพัฒนาสถานศึกษาและด้านความสัมพันธ์กับชุมชน จัดทำเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ระดับของ Likert โดยพิจารณาระดับความต้องการการนิเทศการปฏิบัติงานว่าอยู่ในระดับใด ส่วนแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย ประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยโดยสร้างให้สอดคล้องกับความต้องการในการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยที่ได้รับการวิเคราะห์การจัดลำดับความสำคัญของการต้องการจำเป็นโดยวิธี Priority Need Index (PNI_{modified}) แบบปรับปรุง โดยนำมาจากการตอบแบบสอบถามของครูผู้ช่วย ซึ่งแบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย ในการวิจัย เริ่มจากศึกษากรอบแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำแบบสอบถามโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาด้านความชัดเจนถูกต้องทางภาษา พิจารณาด้านความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาความสอดคล้องของข้อความถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย นิยามเชิงปฏิบัติการและกรอบเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC จากการวิเคราะห์ค่า IOC พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จำนวน 40 ข้อ เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือแบบสัมภาษณ์แนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย เริ่มจากศึกษากรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำแบบสอบถาม นำผลการวิเคราะห์การจัดลำดับความสำคัญของการต้องการจำเป็นโดยวิธี PNI_{modified} จากการตอบแบบสอบถามของครูผู้ช่วยเกี่ยวกับการนิเทศการปฏิบัติงานมาทำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 6 ข้อ เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามสภาพความต้องการจำเป็นการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และ 2 โดยผู้วิจัยทำการติดต่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากสาขาวิชานิเทศการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่งแบบสอบถามจำนวน 320 ฉบับ พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้รับการตอบกลับจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 305 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95

4.2 การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และ 2 ผู้วิจัยทำการคัดเลือกโรงเรียนที่มีค่าการวิเคราะห์การจัดลำดับความสำคัญของการต้องการจำเป็นโดยวิธี $PNI_{modified}$ จากลำดับที่ต่ำที่สุด 5 อันดับแรก จากนั้นติดต่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากสาขาวิชานิเทศการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้ช่วยการโรงเรียน โดยผู้วิจัยขออนุญาตสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงและผู้บริหารโรงเรียนที่เกี่ยวข้องจำนวน 10 คน เมื่อสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์นำไปวิเคราะห์เนื้อหา นำมาสรุปด้วยข้อสรุปเชิงอุปนัย

5. การประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถามสภาพความต้องการจำเป็นการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 2 ตอน โดยตอนที่ 1 ประมวลผลข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ค่าร้อยละ พร้อมนำเสนอผลงานการวิเคราะห์ด้วยตารางประกอบคำบรรยาย ส่วนตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมนำเสนอผลงานการวิเคราะห์ด้วยตารางประกอบคำบรรยายโดยนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล ในการคำนวณค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์วิเคราะห์การจัดลำดับความสำคัญของการต้องการจำเป็นโดยวิธี $PNI_{modified}$ ส่วนการจัดลำดับความสำคัญของการต้องการจำเป็นใช้การเรียงค่า $PNI_{modified}$ จากมากไปหาน้อย ค่าดัชนีที่มีค่ามากแปลว่ามีความต้องการจำเป็นสูง ที่ต้องได้รับการวางแผนการออกแบบแนวทางมากกว่าค่าดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า

5.2 การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา การประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงและผู้บริหารโรงเรียน ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา นำมาสรุปด้วยข้อสรุปเชิงอุปนัย และสร้างเป็นแนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย

ผลการวิจัย

แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน

1. การศึกษาความต้องการการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 61.6 มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 50.8 เป็นครูผู้ช่วยของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 คิดเป็นร้อยละ 51.4 เป็นครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 26.2 ทำหน้าที่ปฏิบัติงานสอนอยู่ระหว่าง 19–24 เดือน คิดเป็นร้อยละ 54.8 มีจำนวนครั้งที่ได้รับการนิเทศการปฏิบัติงาน และได้รับการนิเทศ 1-5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 52.5

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย พบว่า ครูผู้ช่วยมีความต้องการในการนิเทศการปฏิบัติงานความสัมพันธ์กับชุมชนสูงสุด($PNI_{modified} = 0.208$) รองลงมาคือการนิเทศการปฏิบัติงานการพัฒนาทางวิชาการ ($PNI_{modified} = 0.206$) และ การนิเทศการปฏิบัติงานการพัฒนาสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.192$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความต้องการนิเทศการปฏิบัติงานตามงาน 5 งาน ปรากฏผลดังนี้

1.1. ความต้องการจำเป็นในการนิเทศของครูผู้ช่วยในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการนิเทศของครูผู้ช่วยในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้ช่วยมีความต้องการในการนิเทศการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวิจัยและแก้ปัญหาในชั้นเรียนสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.198$) รองลงมาคือการนิเทศการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรายงานผลการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.166$) และการนิเทศการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.162$) ตามลำดับ

1.2 ความต้องการจำเป็นในการนิเทศของครูผู้ช่วยในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาผู้เรียน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ครูผู้ช่วยมีความต้องการในการนิเทศการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.232$) รองลงมาคือ การพัฒนาทักษะชีวิตสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เรียน ($PNI_{modified} = 0.187$) การปลูกฝังวินัยประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียน($PNI_{modified} = 0.182$) การสร้างค่านิยมที่ดีงามและความภูมิใจในความเป็นคนไทยของผู้เรียน($PNI_{modified} = 0.177$) และการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียน และการจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ($PNI_{modified} = 0.172$) ตามลำดับ

1.3 ความต้องการจำเป็นในการนิเทศของครูผู้ช่วยในการปฏิบัติงานการพัฒนาทางวิชาการ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ครูผู้ช่วยมีความต้องการในการนิเทศการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.231$) รองลงมาคือ การพัฒนาสื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.201$) และการใช้และสร้างเครือข่ายทางวิชาการ($PNI_{modified} = 0.187$) ตามลำดับ

1.4 ความต้องการจำเป็นในการนิเทศของครูผู้ช่วยในการปฏิบัติงานการพัฒนาสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ พบว่า ครูผู้ช่วยมีความต้องการในการนิเทศการปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานสนับสนุนวิชาการสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.201$) รองลงมาคือ งานบริหารทั่วไป ($PNI_{modified} = 0.193$) และโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.184$) ตามลำดับ

1.5 ความต้องการจำเป็นในการนิเทศของครูผู้ช่วยในการปฏิบัติงานด้านการศึกษากับชุมชน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ครูผู้ช่วยมีความต้องการในการนิเทศการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษากับชุมชน และการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้สูงสุด ($PNI_{modified} = 0.212$) รองลงมาคือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน ($PNI_{modified} = 0.211$) การให้บริการชุมชน ($PNI_{modified} = 0.210$) และการให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ($PNI_{modified} = 0.197$) ตามลำดับ

2. แนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานครูผู้ช่วย พบแนวทางในการนิเทศงานดังต่อไปนี้

2.1 งานการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูผู้ช่วยทำวิจัยในชั้นเรียน แนะนำแนวทางนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูผู้ช่วยสามารถแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบ นำการวิจัยไปสู่การปฏิบัติจริง และเห็นความสำคัญของการทำการวิจัย

2.2 งานการพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนควรจัดอบรมให้ความรู้กับครูผู้ช่วยเกี่ยวกับแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และ การจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ครูผู้ช่วยเกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน และสามารถนำไปพัฒนาผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง

2.3 งานการพัฒนาวิชาการ ครูพี่เลี้ยงแนะนำแนวทางให้ครูผู้ช่วยรู้จักวิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนเกิดความเข้าใจถึงสภาพของแหล่งเรียนรู้ เนื้อหาสาระในบทเรียนที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ครูผู้ช่วยสามารถนำแหล่งเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้น่าสนใจ สอดคล้องกับบทเรียน

2.4 งานการพัฒนาสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาชี้แนะเกี่ยวกับการทำงานและกฎระเบียบภายในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับงานธุรการ การเงินและพัสดุให้กับครูผู้ช่วย เพื่อให้ครูผู้ช่วยเข้าใจแนวทางในการปฏิบัติ และสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลักการและกฎหมาย

2.5 งานความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้บริหารและครูพี่เลี้ยงแนะนำให้ครูผู้ช่วยรู้จักชุมชนบริเวณโดยรอบโรงเรียนให้ครูผู้ช่วยได้ทำความเข้าใจสภาพเศรษฐกิจและสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมของชุมชน ว่าชุมชนโดยรอบโรงเรียนมีจุดแข็ง จุดอ่อน มีภัยคุกคาม และ โอกาส อย่างไร เพื่อให้ครูเข้าใจชุมชนและสามารถวางแผนการทำงานกับชุมชนได้อย่างเข้าถึง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย ระดับชั้นมัธยมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และ 2 การอภิปรายผลแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ สภาพความต้องการจำเป็นในการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย และ แนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานครูผู้ช่วย ระดับมัธยมศึกษา

ด้านสภาพความต้องการจำเป็นในการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย

จากผลการวิจัยความต้องการจำเป็นในการนิเทศของครูผู้ช่วยในการปฏิบัติงานในภาพรวมทั้ง 5 งาน พบว่า ครูผู้ช่วยมีความต้องการในการนิเทศการปฏิบัติงานความสัมพันธ์กับชุมชนมากที่สุด การผลิตนิสิต

นักศึกษาศาสตรศึกษาศาสตร์ มีจุดประสงค์การสอนให้นักศึกษเข้าใจในหลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ให้เรียนรู้ทฤษฎีการสอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การทำวิจัยและนวัตกรรม เรียนรู้จิตวิทยาเด็กและการพัฒนาผู้เรียน ให้นักศึกษได้ฝึกประสบการณ์สอนในโรงเรียน เป็นต้น แต่ขาดการสอนและฝึกทักษะเกี่ยวกับงานชุมชน มีเพียงกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ได้ฝึกเกี่ยวกับการลงชุมชนสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในระดับน้อย เมื่อครูผู้ช่วยสอบบรรจุเข้ารับราชการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน สิ่งที่ครูผู้ช่วยและครูทุกคนในโรงเรียนต้องทำคือการทำงานร่วมกับชุมชน เพราะชุมชนคือส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาโรงเรียน โรงเรียนสามารถขอความร่วมมือจากชุมชน และโรงเรียนสามารถขอความร่วมมือในด้านต่าง ๆ จากชุมชนได้เช่นกัน โรงเรียนจึงต้องแสดงบทบาทในการช่วยเหลือชุมชน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ(2552) กล่าวว่าบทบาทในการช่วยเหลือและบริการชุมชนมีการดำเนินการได้อย่างหลากหลาย เช่นการจัดให้มีการสอน หรือฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพให้แก่ประชาชนในชุมชน ให้ความช่วยเหลือในด้านความรู้และเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ แก่ประชาชนในชุมชน มีความเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน นอกจากนี้ครูผู้ช่วยยังต้องมีบทบาทในการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อรับทราบข้อมูลของนักเรียนและสานสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ครูผู้ช่วยต้องได้รับการนิเทศการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยสภาพความต้องการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยที่ระบุว่าครูผู้ช่วยส่วนใหญ่ ต้องการได้รับการนิเทศการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมากที่สุด

ด้านแนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานครูผู้ช่วย

จากผลการวิจัยการนำเสนอแนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย ระดับมัธยมศึกษาผู้วิจัยจะอภิปรายผล จำแนกตามการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยที่น่าสนใจดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้

จากผลการวิจัยความต้องการงานการจัดการเรียนรู้พบว่า ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน มีความต้องการมากที่สุด ซึ่งการวิจัยในชั้นเรียน เป็นภาระงานที่มีความสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยเป็นภาระงานที่ครูผู้ช่วยได้รับการสอนมาจากมหาวิทยาลัยแต่มีปัญหาในการลงมือทำและปรับใช้จริงในโรงเรียน เนื่องจากการคิดปัญหาการวิจัยและการออกแบบงานวิจัยให้สามารถนำไปใช้แก้ปัญหา การจัดการเรียนการสอนได้จริง ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางในการนิเทศการปฏิบัติงานวิจัยว่าผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูผู้ช่วยทำวิจัยในชั้นเรียน แนะนำแนวทางนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบ นำการวิจัยไปสู่การปฏิบัติจริง และเห็นความสำคัญของการทำวิจัย สอดคล้องกับ ขนิษฐา จิรนนท์ (2552) กล่าวไว้ในงานวิจัยการศึกษายาทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนคุณภาพมาตรฐานดีเด่น สังกัดกรุงเทพมหานคร ว่ากลุ่มผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยในการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และการพัฒนาความรู้และทักษะการทำวิจัยควรให้ครูเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเองมากกว่าการเข้ารับการอบรม สอดคล้องกับนิภาพร กุลสมบุรณ์ (2552) ที่กล่าวว่า ครูมีความคิดเห็นว่าการกระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมีคุณภาพ เพราะเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เป็น

การเปิดให้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน แต่มีความยากในเรื่องเนื้อหาและต้องใช้เวลาปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มีความคุ้มค่าคือ ได้รับความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยปฏิบัติการอย่างแท้จริง ซึ่งช่วยยืนยันว่าครูผู้ช่วยต้องได้รับการนิเทศการปฏิบัติงานพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำการวิจัยตามที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้

2. การพัฒนาผู้เรียน

จากผลการวิจัยความต้องการงานการพัฒนาผู้เรียน พบว่า ด้านการพัฒนา ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความต้องการมากที่สุด ปัจจุบันประเทศไทยมีปริมาณของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าสู่โรงเรียนมากขึ้น และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งครูผู้ช่วยมีความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาเล่าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยไม่มากพอที่จะเข้าใจและดูแลผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านั้น อีกทั้งโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดนโยบายในการสร้างความรู้และพัฒนาให้ครูภายในโรงเรียนมีความสามารถในการดูแลผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับ เนาวรัตน์ คงพ่วง (2551) กล่าวว่า โรงเรียนขาดการเชิญวิทยากร/ศึกษานิเทศก์มาให้ความรู้ในด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมแก่ครูในการจัดการเรียนการสอน มีแนวทางการแก้ไขปัญหาคือ โรงเรียนควรคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสม อาจเป็นครูในโรงเรียนไปอบรมเพื่อนำความรู้มาถ่ายทอดต่อครูในโรงเรียนทั้งหมดผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางในการนิเทศการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษว่าโรงเรียนควรจัดอบรมให้ความรู้กับครูผู้ช่วยเกี่ยวกับแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และ การจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้ครูผู้ช่วยเกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน และสามารถนำไปพัฒนาผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องทำการจัดอบรมให้ความรู้กับครูผู้ช่วย สอดคล้องกับนันทวัน วงษ์ประเสริฐ (2556) ได้กล่าวถึงผลการวิจัย ในงานวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้พลศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ: กรณีศึกษาโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ว่าควรมีการอบรมครูพลศึกษาในเรื่องของกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้านผู้เรียน ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้พลศึกษา และเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งช่วยยืนยันว่าครูผู้ช่วยต้องได้รับการอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถ ตามแนวทางที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้

3. การพัฒนาวิชาการ

จากผลการวิจัยความต้องการงานการพัฒนาวิชาการ พบว่า การนิเทศการปฏิบัติงานด้านการพัฒนา และใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความต้องการมากที่สุด ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ครูผู้ช่วยในกรุงเทพมหานครจะมีความแตกต่างจากการเป็นครูที่ต่างจังหวัดเนื่องจากมีปัจจัยในเรื่องของ บริบทของท้องถิ่น ขนาดของโรงเรียน งบประมาณ ตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้ และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีความแตกต่างกัน โดยโรงเรียนในกรุงเทพมหานครจะมีแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียนจำนวนมาก ชุมชน โดยผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ไว้ว่า ครูพี่เลี้ยงแนะนำแนวทางให้ครูผู้ช่วยรู้จักวิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนเกิดความเข้าใจถึงสภาพของแหล่งเรียนรู้ เนื้อหาสาระในบทเรียนที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ครูผู้ช่วยสามารถนำแหล่งรู้มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้น่าสนใจสอดคล้องกับ

บทเรียนสอดคล้องกับ ปาจารย์ ตัวสิทธิ์ (2549) ที่กล่าวว่า ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มี 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมที่จัดตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ซึ่งดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของแหล่งเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และ กิจกรรมที่จัดตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูเป็นผู้กำหนด เป็นการศึกษาภายในแหล่งเรียนรู้แล้วเขียนรายงานตามหัวข้อที่อาจารย์กำหนด และส่งอาจารย์ภายหลังครูผู้สอนจึงควรรู้จักและเข้าใจแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน จึงจะสามารถนำแหล่งเรียนรู้จำนวนมากมาปรับใช้ในการจัดการเรียนสอนได้ สอดคล้องกับ จันธง เมียก (2552) ได้กล่าวว่า ครูผู้สอนขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียน และความรู้ความเข้าใจเรื่องแหล่งเรียนรู้

4. การพัฒนาสถานศึกษา

จากผลการวิจัยความต้องการงานการพัฒนาสถานศึกษาพบว่า การนิเทศการปฏิบัติงานด้านการสนับสนุนวิชาการ มีความต้องการมากที่สุด ครูผู้ช่วยในปัจจุบันเมื่อเริ่มต้นทำงานจะได้รับการปฐมนิเทศจากโรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในโรงเรียนและรับทราบถึงโครงสร้างการทำงาน แต่พบว่าครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวงานทางด้านธุรการ การเงินและพัสดุ เนื่องจากไม่มีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านดังกล่าว สอดคล้องกับ เตือนใจ ดลประสิทธิ์ (2540) ได้กล่าวว่า ปัญหาในงานบริหารงานธุรการ ปรากฏว่าบุคลากรในฝ่ายธุรการขาดการอบรมความรู้เรื่องการวางแผน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในระบบการจัดเก็บและการทำลายหนังสือราชการครูผู้ช่วยจึงจำเป็นต้องมีความรู้ในการปฏิบัติงานในด้านดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานให้ครูที่เลี้ยงให้คำปรึกษาชี้แนะเกี่ยวกับการทำงาน และกฎระเบียบภายในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับงานธุรการ การเงินและพัสดุให้กับครูผู้ช่วย เพื่อให้ครูผู้ช่วยเข้าใจแนวทางในการปฏิบัติและสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลักการและกฎระเบียบสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558) ได้กล่าวถึงบทบาทของครู ในการร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาไว้ว่าครูควรเรียนรู้และลงมือปฏิบัติในการพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาด้วยตนเอง (Self Directed) ศึกษาจาก เพื่อนครู วิทยากร ชุมชน และศึกษานิเทศก์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู

5. ความสัมพันธ์กับชุมชน

จากผลการวิจัยความต้องการงานความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า การนิเทศการปฏิบัติงานด้านการศึกษาเกี่ยวกับชุมชน มีความต้องการมากที่สุด การทำงานของครูผู้ช่วยกับชุมชนเป็นสิ่งที่ครูผู้ช่วยต้องพึงปฏิบัติ เพราะโรงเรียนและชุมชนต้องทำงานร่วมกัน ครูและโรงเรียนมีหน้าที่บริการความรู้ให้กับชุมชน ส่งเสริมการศึกษาให้กับชุมชน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานด้านการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนไว้ว่า ผู้บริหารและครูที่เลี้ยงแนะนำให้ครูผู้ช่วยรู้จักชุมชนบริเวณโดยรอบโรงเรียน ให้ครูผู้ช่วยได้ทำความเข้าใจสภาพเศรษฐกิจและสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมของชุมชน ว่าชุมชนโดยรอบโรงเรียนมี จุดแข็ง จุดอ่อน มีภัยคุกคาม และ โอกาส อย่างไร เพื่อให้ครูเข้าใจชุมชนและสามารถวางแผนการทำงานกับชุมชนได้อย่างเข้าถึง สอดคล้องกับ ญัฐติกาญจน์ สีเหนียง (2555) ที่กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

เนื้อหาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการศึกษาของชุมชน ได้แก่ กระบวนการสร้างพลังชุมชน กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม บ้าน วัด โรงเรียน การใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน และการสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากผลการวิจัยได้นำเสนอแนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยส่วนใหญ่ให้ได้รับการนิเทศในรูปแบบการแนะนำแนวทางการปฏิบัติงานและจัดการอบรมความรู้ หลักการทำงานต่าง ๆ ให้กับครูผู้ช่วย สอดคล้องกับ วนิดา น้อยมะลิวัลย์ (2551) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่าการได้รับการอบรมของครูมีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการณ์ภายในโรงเรียน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนั้นเป็นการนิเทศทางตรง ซึ่ง จุไรรัตน์ สดรุง (2559) ได้กล่าวถึงรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน ว่าการนิเทศทางตรง คือ การที่ผู้นิเทศได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการแนะนำ ชี้แนะครูผู้สอนโดยตรง ส่วนมากผู้นิเทศจะเป็นผู้ที่มีตำแหน่งหรือความรู้ ความเชี่ยวชาญมากกว่าผู้รับการนิเทศ ครูผู้รับการนิเทศมีความรู้ในปัญหาไม่ชัดเจน แต่ผู้นิเทศมีความรู้ความเข้าใจอย่างดี ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้ครูผู้ช่วยเกิดความเข้าใจในการทำงานมากขึ้นและสามารถพัฒนากระบวนการทำงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย ระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และ 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และครูพี่เลี้ยง ควรนำแนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานที่ผู้วิจัยเสนอไปปรับใช้ในการประเมินการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มของครูผู้ช่วยโดยเฉพาะการนำแนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานความสัมพันธ์กับชุมชน การพัฒนาวิชาการ และการพัฒนาสถานศึกษา ตามลำดับ
2. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และครูพี่เลี้ยง ควรทำการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในโรงเรียนว่ามีความต้องการจำเป็นมากน้อยอย่างไร เพื่อจะได้นำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการนิเทศการปฏิบัติงานครูผู้ช่วยภายในโรงเรียนให้เกิดการพัฒนาการทำงานของครูผู้ช่วยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศการปฏิบัติงาน และ นำเสนอแนวทางการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยเพิ่มเติม ในด้านเกี่ยวกับการนิเทศการปฏิบัติงานด้านการวิจัยในชั้นเรียน การพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ การปฏิบัติงานด้านการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสนับสนุนวิชาการ และงานสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้เกิดแนวทางในการนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในด้านต่าง ๆ ที่ชัดเจนและเกิดประโยชน์กับการศึกษาต่อไป

รายการอ้างอิง

- ชนิษฐา จิรนนท์. (2552). *การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนคุณภาพมาตรฐานดีเด่น สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2548). *คู่มือการประเมินผลการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม*. กรุงเทพมหานคร
- จันเชง เมียก. *การนำเสนอแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนในการเรียนการสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา: กรณีศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ราชอาณาจักรกัมพูชา*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุไรรัตน์ สุตรุ่ง. (2559). *การนิเทศภายในโรงเรียน*. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพมหานคร: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- ณัฐติกาญจน์ สีเหนียง. (2555). *การสังเคราะห์ชุดความรู้ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการศึกษาของชุมชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและ ความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เตือนใจ ดลประสิทธิ์. (2540). *สภาพและปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทวัน วงษ์ประเสริฐ. (2556). *แนวทางการจัดการเรียนรู้พลศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ: กรณีศึกษาโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภาพร กุลสมบุรณ์. (2552). *การวิจัยและพัฒนากระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมวินัยของครูและการเรียนรู้ของโรงเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัย การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เนาวรัตน์ คงพ่วง. (2551). *การประเมินความต้องการจำเป็นสมบุรณ์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับนักเรียนออทิสติก*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปาจริย์ ตัวลิขเรศ. (2549). *การวิจัยและพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาการรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วนิดา น้อยมะลิวัน. (2551). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2556). ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ : ทยุณี กลยุทธ์สู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 12. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistic: An Introductive Analysis*. (3rd ed.). New York. Harper and Row.